

Vážení pedagogové,

metodické listy k inscenacím, které pro vás připravily lektorky Divadla Polárka, by Vám měly sloužit jako inspirace pro přípravu žáků*yn či studentů*ek na zhlédnutí a následnou reflexi divadelního představení.

Cílem těchto materiálů je budovat a prohlubovat u našich mladých diváků a divaček vztah k divadlu a umění vůbec, podpořit jejich kreativitu, schopnost analyzovat použité prostředky a pomoci jim vytvářet si svébytný názor na divadlo.

Metodické listy jsou vždy sestaveny tak, aby se daly realizovat v prostorách školní třídy a v kolektivu žáků*yn/studentů*ek bez dosavadních zkušeností s dramatickou výchovou či divadlem. Aktivita na sebe logicky navazují a směřují k určitému celku, je však jen na Vás, jak s nimi budete nakládat: jednotlivé aktivity mohou být realizovány samostatně, či mohou být zjednodušeny s ohledem na Vaše možnosti a potřeby.

Přestože jsou cíle metodických listů a workshopů k představením nabízených divadlem podobné, jednotlivé aktivity se liší, proto je možné absolvovat oboje.

Věříme, že investovaný čas do kvalitní přípravy na návštěvu divadla a jeho následná reflexe vytvoří dětem/dospívajícím intenzivnější a hlubší zážitek z představení a může zajímavě obohatit nejen jedince, ale i celý třídní kolektiv.

O inscenaci

Autorská inscenace **Poprvé** nabízí divačkám a divákům od třinácti let citlivě a přitažlivě zpracovanou část sexuální výchovy. Jde především o komunikaci před prvním sexem a o prvním sexu. V sérii modelových situací se postupně setkává jedenáct postav, které jsou nositelkami jednotlivých podtémat: konsent, ochrana, vrstevnický tlak, mýty a dezinformace o sexu, idealizované představy, asexualita, citový nátlak, očekávání zkreslená pornografií, bodyshaming, panenská blána a masturbace. Žánrově jde o fúzi loutkového divadla, činohry a muzikálu. Inscenace vznikla ve spolupráci s psychologkou a metodičkou sexuální výchovy z organizace **Konsent** Marcelou Poláčkovou. Jedním z hlavních zdrojů byla její kniha *Děti to chtějí vědět taky*, kterou napsala společně s Dagmar Křišovou.

Tento materiál se skládá ze dvou částí: aktivity předcházející návštěvě divadelního představení a aktivity po zhlédnutí divadelního představení. Každá z částí má časovou dotaci přibližně jednu vyučovací hodinu. Avšak při delších diskuzích či hlubším rozvíjení témat mohou aktivity trvat i déle.

Vzhledem k námětu a tématu inscenace doporučujeme program zařadit do hodiny výchovy ke zdraví, etické nebo sexuální výchovy.

RVP: Člověk a jeho svět, Člověk a zdraví

Průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova

Aktivity PŘED návštěvou představení (45 min.)

Cíle: naladit studující na návštěvu představení
rozvíjet kreativitu
připravit studující na tabuizované téma
vytvořit ve třídě vstřícné a bezpečné prostředí pro otevřenou komunikaci
témat sexuální výchovy

Pomůcky: možnost videoprojekce, bílé lepicí lístečky, balicí papír nebo jiný velký arch papíru, papíry A4 pro každého studenta*ku, kreslicí potřeby, přístup k internetu (YouTube)

1

Co čekáme (10 min.)

Jako první přečteme nebo promítneme ve třídě anotaci inscenace Poprvé, na kterou se společně chystáme.

„Zhasneš?... Počkej... Pokračuj.”

Poprvé co? A kdy? Už je na to čas? Co když všichni okolo mě už to mají dávno za sebou? Nebo ne? Už měli své poprvé? Ale poprvé s kým? Poprvé s holkou? Poprvé s klukem? Poprvé s tím, pro koho to bude poprvé? Poprvé kde? Poprvé doma, když jsou rodiče pryč? Poprvé na párty?

Poprvé s láskou? Poprvé bez lásky?

Jste připraveni?

TRIGGER WARNING! Inscenace je o lidech, lásce a sexu.

Následně každé*mu dáme jeden bílý lepicí papírek. Studenti*ky se na něj pokusí jednou větou zformulovat svá očekávání z představení. Poté lístečky nalepí na arch papíru nadepsaný názvem inscenace (ať už na zemi či zavěšeném na stěně). Papír si uschováme na další práci po zhlédnutí představení.

2

Erotika v umění (10 min.)

Další aktivitu uvedeme krátkou motivací: „Název inscenace Poprvé a její anotace nám může napovědět, že půjde možná o něco, co jsme v divadle ještě neviděli. Je zřejmé, že představení zpracovává téma prvního sexu. Podstatné je ale i to, jak spolu v takových situacích komunikujeme nebo jak komunikujeme o těchto situacích. K tomu patří i otevřená komunikace ohledně mužských a ženských pohlavních orgánů. Když se podíváme na to, jak různí umělci a umělkyně napříč dobou zobrazují lidské tělo a konkrétně pak pohlavní orgány, v každém období najdeme jiné konvence i jiný ideál krásy. Byly doby, kdy kolem jejich zobrazování nepanovalo tabu, a doby, kdy to naopak bylo nepřipustné.”

Poté rozdáme ve třídě do dvojic Přílohu 1 nebo obrázky promítneme. Vedeme krátkou diskuzi nad tím, jak na ně jednotlivá umělecká díla působí. Ptáme se, jak vnímají sexuální témata kolem sebe: v hudbě, v médiích, na sociálních sítích apod. Diskuzi vedeme k reflexi aktuálních společenských nálad, které kolem sebe studenti*ky vnímají, ale i případnému kritickému postoji vůči současné otevřenosti/neotevřenosti.

3

Galerie (20 min.)*

Hned na začátek informujeme třídu, že bude vytvářet galerii pohlavních orgánů. Zdůrazníme, aby se každý věnoval svému papíru, a že případný smích je v pořádku, pokud se neposmíváme druhým (případně další respektující pravidla, která si jako pedagog*žka určíme). Rozdáme čisté papíry, které si každý*á student*ka rozpůlí. Úkolem bude nakreslit na jednu polovinu vulvu a na druhou penis. Studenti*ky zároveň kreslí s vědomím, že obrázky si budeme společně prohlížet. Na práci dáme studentům*kám cca 5 minut. Poté díla shromáždíme v jednu galerii na zem nebo lavice. Společně si je prohlédneme a ptáme se, jak kreslení šlo, který z pohlavních orgánů bylo jednodušší nakreslit, proč jedno nebo druhé...

Jak na diskuzi? Pohlavní orgány vypadají velice různě. Neexistuje žádný „správný“ vzhled penisu nebo vulvy. Každý orgán je jedinečný. Většina z nás má představu o tom, jak vypadá penis, a dokáže ho zhruba nakreslit. S vulvou si ale lidé často neví rady. Je to tím, že penis vidíme častěji, například i na sochách. V učebnicích bývá u pohlavních orgánů většinou zobrazen pouze řez vnitřními ženskými pohlavními orgány, zobrazení vulvy často chybí. Lidé si často pletou vulvu, která označuje vnější ženský pohlavní orgán, a vagínu, která označuje vnitřní pohlavní orgán.

Jako ukázkou oslavy různorodosti můžeme třídu odkázat právě na obrázky z lekce Konsentu Mýty o pohlavních orgánech a sexu.

Nakonec pustíme video z odkazu:

<https://www.youtube.com/watch?v=lvFF1s5z2RY>

Vyzveme studenty*ky, aby se jím inspirovali*y a s ohledem na různorodost zkusili*y nalézt předmět připomínající penis nebo vulvu mezi předměty běžně dostupnými ve třídě, v batohu atd. Mohou i různě modelovat a skládat dohromady.

4

Spojovačka (5 min.)¹

Na závěr si ověříme znalosti základních pojmů týkajících se našich pohlavních orgánů. S těmi-to pojmy se běžně pracuje v představení, které společně uvidíte. Rozdáme studujícím pracovní list (Příloha 2), na němž mají přiřadit pojmy ke krátkým definicím. Společně zkontrolujeme, případně dovysvětlíme.

¹ Tyto aktivity částečně (tvorba galerie) vycházejí z metodiky Mýty o pohlavních orgánech a sexu organizace Konsent, z.s., autorka lekce: Dagmar Křišová, dostupné z: <https://konsent.cz/pro-vyucujici/>

Rozšiřující materiály pro vyučující k sexuální výchově, genderu a pozitivnímu vztahu k tělu:

Pořad České televize v iVysílání Na záchodcích

<https://edu.ceskatelevize.cz/porad/na-zachodcich>

Seriály Netflixu – Pravidla rozkoše, Sexuální výchova, Škola zlomených srdcí, Srdcerváči

Podcasty – Hrana (o mužské zkušenosti s ne/přijetím vlastního těla), Sádlo (bodyshaming z pohledu žen)

Knižní tipy

Naučné: Děti to chtěj vědět taky - O respektujících vztazích a sexuálním zdraví (Dagmar Krišová, Marcela Poláčková), Bible vagíny (Jen Gunterová), Vulva není vagina (Kamila Žižková), Kniha o penisu (Aron Spitz), Byli jsme tu vždycky (Filip Titlbach), Od přírody podřadné (Angela Saini), Klub rozkoše (Jüne Pla), Sexkomiks (Philippe Brenot)

Beletrie: Třeták (Ella Fever), Srdcerváči (Alice Oseman) Ranařky (Jennifer Mathieu), Muffin a čaj (Theo Addair), Mazel (Akwaeke Emezi)

Žádná tabu před tabulí. - metodiky Konsentu pro vyučující k výuce sexuální výchovy

Le Clitoris – animované video o historii klitorisu <https://vimeo.com/222111805>

Standupy Dua docentky

Vyhonit ďábla – podcast, kniha i web

Ilustrace vulv s osobními příběhy <https://www.thevulvagallery.com/>, IG @the.vulva.gallery

Kam se obracet nebo odkazovat na pomoc:

Nevypust' duši – služby pro všechny s duševními obtížemi www.nevypustdusi.cz/kde-hledat-pomoc

Najdi svou barvu – podpůrná skupina pro LGBTQ+ osoby uvažující o coming-outu <https://www.praguepride.com/podpurne-skupiny-pro-lgbt/>

In IUSTITIA – poradna Justýna pro osoby vystaveným předsudečnému násilí

Česká společnost AIDS pomoc – informace o HIV <https://www.aids-pomoc.cz/>

Profem – centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí www.profem.cz

Persefona – pomoc obětem sexuálního násilí www.persefona.cz

Bílý kruh bezpečí – pomoc obětem kriminality www.bkb.cz

Dětské krizové centrum www.ditekrize.cz

Konsent – informace pro pedagogy*žky, skupina pro pomoc lidem se zkušeností se sexuálním násilím www.konsent.cz

Mobilní aplikace Bright Sky CZ – včasné odhalení sexuálního násilí

<https://www.rosacentrum.cz/mobilni-aplikace-bright-sky-cz/>

STOPonline.cz – pomoc při podezření na nezákonný obsah na internetu www.stoponline.cz

Poradna E-bezpečí – pomoc v obtížných situacích spojených s internetem či mobilem

<https://poradna.e-bezpeci.cz/>